

ODBORU ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET

Na osnovu čl. 69 i 137 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode sa Treće sjednice, održane 20. decembra 2023. godine podnosi sledeće

MIŠLJENJE O RAZMATRANJU PREDLOGA ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2024. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore na Trećoj sjednici, održanoj 20. decembra 2023. godine, u skladu sa članom 137 stav 2 Poslovnika Skupštine, kao zainteresovani odbor, razmotrio je **PREDLOG ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2024. GODINU** u dijelu sledećih budžetskih potrošačkih jedinica:

- (1) **Zaštitnik ljudskih prava i sloboda**– član 53 stav 3 Zakona o Zaštitniku/ci Ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG“, br. 42/11 i 32/14), u okviru Programa 12 020 - Zaštita ljudskih prava i sloboda (str. 333 i 334 - 50201),
- (2) **Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava** u okviru programa: 12 025- Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti, 20 021- Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine, 12 013- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ljudskih i manjinskih prava (str. 258- 260 - 41401),
- (3) **Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama** u okviru Programa 12 021 - Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (str. 345 i 346- 51001),
- (4) **Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava** u okviru Programa 12 025 - Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti (str. 363 i 364 - 52601),
- (5) **Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore** u okviru Programa 20 021 - Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine (str. 259 – Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava - 41401) i
- (6) **Nacionalni savjeti** u okviru Programa 12 025 - Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti (Aktivnost 12025001005) (strana 258 - Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava - 41401)

a) u domenu obezbjeđivanja dovoljnih budžetskih sredstava za sprovođenje politike inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima:

- **Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Zavod za školstvo**, u okviru Programa 19 032 - Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema (Aktivnost 19 032 001 006- Inkluzivno obrazovanje (str. 169 i 170 – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija – 40701 i str. 174- 176 – Zavod za školstvo – 40704) *u skladu sa Zaključkom Odbora povodom razmatranja Izvještaja o post-zakonodavnom nadzoru nad Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom* i

b) u domenu obezbjeđivanja održivosti funkcionisanja dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju:

- **Ministarstvo rada i socijalnog staranja**, u okviru Programa 22 025- Socijalna zaštita, Potprogram – Prava iz oblasti boračke, invalidske i dječje zaštite, Aktivnost- Regulisanje prava iz oblasti socijalne, boračke i invalidske zaštite- Transferi opštinama (str. 289) *u cilju praćenja realizacije tačke 6 Zaključaka Skupštine Crne Gore, donesenih na predlog Odbora za ljudska prava i slobode 28. jula 2022.*

Uvodne napomene o Predlogu zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu dao je generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija Bojan Paunović, predstavljajući iznos sredstava opredijeljen za budžetske jedinice koje su predmet interesovanja Odbora.

- Za **Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava** planirana su sredstva u iznosu 4,8 miliona eura, od čega je za stručne i operativne poslove planirano 3,1 milion eura, što je uvećanje za 2,6 miliona eura u odnosu na tekuću godinu. Naglasio je da su tu uključena sredstva koja se raspodjeljuju nevladinim organizacijama za projekte u prioritarnim oblastima koje utvrđuje Ministarstvo. Za aktivnosti zaštite ljudskih i manjinskih prava planirana su sredstva u iznosu od 1,4 miliona eura, što je uvećanje od 241.000 eura, odnosno 21%;

- Za **Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina** planirana su sredstva u iznosu od 327.442 eura, što predstavlja uvećanje za 8,1%;

- Za **Nacionalne savjete** je planirano 800.000 eura, što je uvećanje od 150.000 eura u odnosu na tekuću godinu;

- Za **Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija** u dijelu koji se tiče inkluzivnog obrazovanja planirana su sredstva u iznosu od 3.440.000 eura, što je uvećanje od 114.000 eura u odnosu na 2023;

- U okviru **Ministarstva rada i socijalnog staranja** u dijelu potprograma- Regulisanje prava iz oblasti boračke, invalidske zaštite i dječje zaštite u dijelu koji se tiče transfera opštinama za finansiranje dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju planirana su sredstva u iznosu od 1.616.000 eura, što je na istom nivou kao ove godine;

- Za **Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore** planirana su sredstva u iznosu od 870.000 eura što predstavlja uvećanje od 1% u odnosu na tekuću godinu;

- Za **Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama** planirana su sredstva u iznosu od 840.000 eura, što je povećanje od 20.000 eura i

- Za **Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava** sredstva u iznosu od 2.080.000 eura, što je povećanje od 171.000 eura, odnosno 9% u odnosu na 2023.

Predstavnici potrošačkih jedinica su upoznali članove Odbora sa njihovim stavovima povodom predloženih budžetskih sredstava za 2024. godinu.

Generalni sekretar institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Danko Damjanović je saopštio da su sredstva za Zaštitnika planirana Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu manja za 27. 463 eura u odnosu na Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitniku koji je Odbor za ljudska prava i slobode, na predlog Zaštitnika, utvrdio na Prvoj sjednici 6. decembra 2023. Stoga je mišljenja da bi Odbor trebao insistirati da se budžetska sredstva za Zaštitnika opredijele u iznosu koji je bio utvrđen tim Zahtjevom.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka je saopštio da su budžetska sredstva za Ministarstvo uvećana u dijelu koji se tiče podrške projektima nevladinih organizacija koje promovišu ljudska prava pripadnika LGBT zajednice, rodnu ravnopravnost, ljudska prava lica sa invaliditetom, kulturnu raznolikost, jezik i tradiciju manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, poput romske, što se realizuje na osnovu šest sektorskih analiza. Za zarade i aktivnosti Ministarstva planiran je iznos od 1.104.000 eura, što je na istom nivou kao 2023. Naglasio je da je od 4.800.000 eura za projekte nevladinih organizacija, nacionalne savjete i Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina planirano skoro 3.700.000 eura.

Član Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Muhamed Gjokaj je saopštio da je inicijalni zahtjev Agencije iznosio oko 980.000 eura, a Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu planirana su im sredstva u iznosu od 840.000 eura. Ovim sredstvima ne mogu realizovati jačanje kadrovskih kapaciteta. Takođe, planiraju organizovanje konferencije Inicijativa 20, kojoj Crna Gora treba da bude domaćin, za šta im planirana sredstva neće biti dovoljna. Očekuje da će za primjenu novog zakona o zaštiti podataka o ličnosti biti potrebna dodatna finansijska sredstva, jer sa postojećim sistematizovanim radnim mjestima neće moći postići svrhu nadzora nad Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

Član Savjeta Agencije Zoran Vujičić je saopštio da neće imati sredstva za zaposlenje tri službenika, a predstoji im ozbiljan posao u narednoj godini za šta su im neophodna dodatna sredstva.

Direktor Agencije Ivan Medojević je informisao da imaju dobru saradnju sa Ministarstvom finansija koje ima razumijevanje za njihove potrebe. Na neformalnom sastanku oko budžeta usaglasili su određena pitanja, pa je dobio uvjerenja da će u dijelu budžeta koji se odnosi na zarade u 2024. godini biti obezbijeđena sredstva za nova zapošljavanja. U vezi sa konferencijom, smatra da će sa planiranim iznosom sredstava istu moći organizovati, jer će prevoz i smještaj plaćati gosti, a Agenciji će biti dovoljan iznos od 25.000 eura za te troškove. Takođe, Agencija je dobila saglasnost za kupovinu jednog vozila na lizing.

Direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Emir Dacić je podsjetio da se za finansiranje Fonda, u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama, opredjeljuju sredstva od najmanje 0,15% od tekućeg budžeta, tako da se predložena budžetska sredstva uklapaju u taj zakonski okvir. Takođe, sredstva za rad Fonda procentualno

iznose 22,8 %, a za finansiranje projekata 77,2 % ukupnih sredstava, tako da je i u tom dijelu ispoštovana zakonska odredba. Predloženi budžet im je prihvatljiv, jer ne odstupa mnogo od njihovog zahtjeva. Iako su zahtijevali nabavku jednog automobila, jer Fond posjeduje u vlasništvu vozilo staro 15 godina čiji troškovi održavanja rastu iz godine u godinu, isto nije odobreno.

Direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Salko Luboder je saopštio da su njihova budžetska sredstva opredijeljena u okviru Ministarstva ljudskih i manjinskih prava i za 8% su veća u odnosu na budžet ove godine, čime će moći realizovati osnovne programske aktivnosti.

Predsjednici Romskog savjeta, Savjeta muslimanskog naroda i Hrvatskog savjeta Mensur Šaljac, Sabrija Vulić i Zvonimir Deković su upoznali sa problemima sa kojima se suočavaju. Iako su planirana budžetska sredstva za nacionalne savjete uvećana, sa tim iznosom ne mogu pokriti ni osnovne potrebe, zbog čega planiraju da, uz pomoć poslanika i poslaničkih klubova, zahtijevaju amandmansko djelovanje u cilju dodatnog uvećanja sredstava.

Predstavnica Zavoda za školstvo Anita Marić je zahvalila Ministarstvu finansija na podršci i razumijevanju za njihove inovativne politike. Za unapređenje inkluzivnog obrazovanja dobili su 30.000 eura, od čega 15.000 eura za finansiranje mobilnih službi. Mišljenja je da je taj iznos sredstava nedovoljan i da bi im trebalo opredijeliti makar 20.000 eura jer se povećao broj korisnika usluga mobilnog tima. Potrebno im je i 4.500 eura za podršku učenicima romske populacije u dijelu koji se tiče opismenjavanja, kao i 9.000 eura za izradu predmetnih programa u cilju njihovog poboljšanja. Bilo bi važno da ih Ministarstvo finansija podrži i u dijelu koji se tiče nadarenih učenika, što je izostalo posljednje tri godine.

Državni sekretar u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Agron Ibrahimović je informisao da je za Ministarstvo rada i socijalnog staranja na poziciji "Transferi opštinama" planiran iznos od 1.616.000 eura, što je isti iznos kao u ovoj godini. Ministarstvo je u prethodnom periodu finansiralo usluge putem javnih poziva i u okviru projekta sa UNDP-ijem. Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti je propisano da sredstva za usluge dnevnog boravka u ustanovi za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u potpunosti obezbjeđuju država i lokalna samouprava, tako da država učestvuje u sufinansiranju troškova usluge dnevnog boravka za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u iznosu od 250 eura mjesečno po korisniku.

Povodom praćenja realizacije tačke 6 Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih na predlog Odbora za ljudska prava i slobode 28. jula 2022. godine, koja se odnosi na finansiranje rada dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju, u raspravi su učestvovala direktorica Dnevnog centra za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju- Herceg Novi Dragica Kosić i sekretarka Odbora za društvene djelatnosti u Zajednici opština Crne Gore Ivana Nedović.

Direktorica Dnevnog centra za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju- Herceg Novi Dragica Kosić je zahvalila Odboru na podršci koju pruža radu dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori. Da nije bilo aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnika Zajednice opština Crne Gore ne zna da li bi uspjeli postići dogovor ovog privremenog rješenja koje se odnosi na povećanje iznosa participacije i jasnog učešća države u aktivnostima dnevnih centara, što doprinosi unapređenju položaja djece sa smetnjama u razvoju. Takođe, zahvalila je na saradnji Ministarstvu rada i socijalnog staranja. Nesumnjiva je bila i podrška Ministarstva finansija. U narednom periodu trebalo bi trajno definisati način finansiranja dnevnih centara.

Sekretarka Odbora za društvene djelatnosti u Zajednici opština Crne Gore Ivana Nedović je ukazala da je Zajednica opština uradila analizu o sredstvima koja su lokalne samouprave izdvajale za usluge i davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite u prethodne tri godine. Analiza je pokazala da su opštine za te namjene izdvojile oko 20 miliona eura iako je socijalna politika u prioritetnoj nadležnosti države, a opštine u skladu sa mogućnostima mogu učestvovati u obezbjeđivanju tih usluga. U izdvajanjima za usluge prednjače izdvajanja za dnevne centre za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju, pa su opštine za dnevne centre u prethodne tri godine izdvojile oko 6 miliona eura. Od ukupnih troškova dnevnih centara polovina sredstava je opredijeljena za zarade stručnog kadra. Prema zvaničnim odgovorima lokalnih samouprava, opštine su uložile milionska sredstva za izgradnju objekata dnevnih centara, ustupanje zemljišta, oslobađanje naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta zbog čega nije korektno da se vrši dodatni pritisak na njihove budžete. Uvećana je participacija države sa 150 na 250 eura mjesečno po korisniku dnevnog centra, ali su prosječni troškovi po korisniku 850-900 eura, pa je ta participacija države nedovoljna. Apelovala je i na Ministarstvo zdravlja da se uključi u participaciju troškova koji se odnose na zdravstvene usluge i za zarade zdravstvenog kadra u dnevnim centrima, kao i na Ministarstvo rada i socijalnog staranja da poveća procenat učešća u participaciji troškova za pružanje ovih usluga, jer bi realni procenat učešća opština u ovim uslugama bio na nivou od 30%.

Predstavnici Ministarstva finansija su pojasnili da su sredstva Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore umanjena u dijelu koji se odnosi na službena putovanja i stavke koje nijesu imale visok nivo izvršenja u tekućoj godini, u skladu sa mjerama konsolidacije javnih finansija. Ukoliko tokom godine bude neophodno da se Zaštitniku opredijele

dotatna sredstva, isto će se realizovati iz tekuće budžetske rezerve. Takođe, stav je Ministarstva da se zahtjevi za nabavku novih vozila razmatraju tokom godine i da se odrede prioriteta.

***

Nakon obrazloženja predstavnika predlagača i predstavnika potrošačkih jedinica, Odbor je:

(1) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(2) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(3) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(4) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(5) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(6) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Nacionalne savjete i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(a) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Zavod za školstvo *u domenu obezbjeđivanja dovoljnih budžetskih sredstava za sprovođenje politike inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima* i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ih usvoji.**

(b) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Ministarstvo rada i socijalnog staranja *u domenu obezbjeđivanja održivosti funkcionisanja dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju* i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji.**

Za izvjestiteljku Odbora na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet određena je poslanica Jelenka Andrić, članica Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA
Jovan Jole Vučurović

